

Ασφαλιστικό: βήμα προς λάθος κατεύθυνση

22 Φεβρουαρίου 2020, Tanea.gr

[Ξαφά Μιράντα](#)

Το νέο Ασφαλιστικό προβλέπει, μεταξύ άλλων, αυξήσεις στις κύριες συντάξεις για όσους έχουν περισσότερα από 30 χρόνια ασφάλισης, κατάργηση των περικοπών του 2016 στις επικουρικές, ασφαλιστικές κατηγορίες ελεύθερης επιλογής για τους ελεύθερους επαγγελματίες, και κατάργηση της υποχρέωσης ασφάλισης για το «μπλοκάκι» αν ο εργαζόμενος είναι ταυτόχρονα και μισθωτός. Όλες αυτές οι αλλαγές «με κοινωνικό πρόσωπο» αυξάνουν τη δαπάνη για συντάξεις, που ανέρχεται στο 16% του ΑΕΠ, πέρα από τις αυξήσεις στις συντάξεις χηρείας που δόθηκαν πριν από λίγους μήνες. Οι εισφορές - που προβλέπεται να μειωθούν από 1/7/2020 - καλύπτουν περίπου 7% του ΑΕΠ, ενώ το υπόλοιπο 9% του ΑΕΠ καλύπτεται από το Δημόσιο (δηλαδή από τους φορολογουμένους). Η δημόσια δαπάνη για συντάξεις είναι με απόσταση η υψηλότερη στην ΕΕ, καθώς καμία χώρα δεν ξεπερνάει το 6% του ΑΕΠ. Η ανάπτυξη δεν επιτυγχάνεται με αυξήσεις στις συντάξεις. Αντίθετα, η υψηλή δαπάνη για συντάξεις υπονομεύει την ανάπτυξη, την αλληλεγγύη μεταξύ γενεών και τη βιωσιμότητα του Ασφαλιστικού.

Ο νόμος Κατρούγκαλου μείωσε σημαντικά τις νέες συντάξεις που εκδόθηκαν μετά τις 12/5/2016, αλλά διατήρησε ανέπαφες τις παλαιές συντάξεις. Η διατήρηση της «προσωπικής διαφοράς» για τους παλαιούς συνταξιούχους σημαίνει ότι ένας νέος συνταξιούχος με τα ίδια χρόνια προϋπηρεσίας και τις ίδιες εισφορές μπορεί να εισπράττει σύνταξη «κομμένη» έως 40%! Η νομοθετημένη περικοπή της «προσωπικής διαφοράς» που επρόκειτο να ισχύσει από 1/1/2019 καταργήθηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ, με τη σύμφωνη γνώμη όλων των κομμάτων, μόλις έληξε το τρίτο μνημόνιο. Η διατήρησή της πλήττει δυσανάλογα τους νέους συνταξιούχους και τους εργαζομένους, οι οποίοι καλούνται να καταβάλλουν υψηλές εισφορές για να εισπράξουν πενιχρές συντάξεις, ενώ προστατεύει τους «παλαιούς»

συνταξιούχους, που βγήκαν στη σύνταξη μεταξύ 50 και 62 ετών με συντάξεις που ξεπερνούσαν κατά πολύ τις εισφορές τους. Το νέο ασφαλιστικό νομοσχέδιο έχασε την ευκαιρία να αποκαταστήσει κάποια ισορροπία μεταξύ γενεών. Έχασε επίσης την ευκαιρία να δημιουργήσει Ασφαλιστικό «τριών πυλώνων» με την προσθήκη κεφαλαιοποιητικού πυλώνα στο υπάρχον αναδιανεμητικό σύστημα, όπως είχε εξαγγείλει η κυβέρνηση προεκλογικά.

Η αντιστροφή της δημογραφικής πυραμίδας σημαίνει το τέλος του αμιγώς αναδιανεμητικού συστήματος. Από εκεί που είχαμε πολλούς νέους και λίγους ηλικιωμένους, τώρα έχουμε πολλούς ηλικιωμένους και λίγους νέους, άρα λίγες εισφορές και πολλές συντάξεις. Αυτό καθιστά επείγουσα τη μετάβαση σε σύστημα τριών πυλώνων, όπως έχουν κάνει προ πολλού όλες οι αναπτυγμένες οικονομίες (και όχι μόνο η Χιλή του Πινοσέτ, όπως ισχυρίζεται ο κ. Τσίπρας). Το σύστημα αυτό περιλαμβάνει ιδιωτικό κεφαλαιοποιητικό σύστημα όπου ο κάθε ασφαλισμένος επενδύει στο μέλλον του και οι εισφορές του ανήκουν στον ίδιο. Ο κεφαλαιοποιητικός πυλώνας βασίζεται στις προσωπικές εισφορές του κάθε εργαζομένου, που επενδύονται και εισπράττονται υπό μορφή σύνταξης στο τέλος του εργασιακού του βίου. Αυτό το σύστημα έχει ελάχιστη εξάρτηση από τις δημογραφικές εξελίξεις, επομένως αυξάνει σημαντικά τη σταθερότητα του Συνταξιοδοτικού και ενισχύει τη δικαιοσύνη μεταξύ των συνταξιούχων, εφόσον η σύνταξη είναι απολύτως ανάλογη με τις εισφορές και με την απόδοση των κεφαλαίων τους.

Η βιωσιμότητα του Ασφαλιστικού συνδέεται άμεσα με τη βιωσιμότητα του χρέους και την πολυπόθητη αναβάθμιση στην επενδυτική βαθμίδα. Το 70% της αύξησης του δημοσίου χρέους τη δεκαετία 2000-2009 που προηγήθηκε της κρίσης προήλθε από τις συντάξεις. Σε ένα αναδιανεμητικό ασφαλιστικό σύστημα χωρίς αποθεματικά, όπως το ελληνικό, οι συντάξεις επιβαρύνουν τους εργαζομένους και τους εργοδότες που καταβάλλουν εισφορές. Το ακάλυπτο τμήμα των υποχρεώσεων του συνταξιοδοτικού συστήματος καλυπτόταν με δανεισμό πριν από την κρίση και με φορολογικά έσοδα τώρα που ισχύουν ασφυκτικοί δημοσιονομικοί περιορισμοί. Είναι απορίας άξιο πώς ένα σύστημα οριακά βιώσιμο μετά τον νόμο Κατρούγκαλου παραμένει βιώσιμο μετά την αύξηση των δαπανών και τη μείωση των εισφορών. Η αξιοπιστία των διαβεβαιώσεων περί βιωσιμότητας θα ενισχυόταν αν η κυβέρνηση ζητούσε από έναν ανεξάρτητο οργανισμό, όπως το ΔΝΤ, να την πιστοποιήσει, όπως προτείνει ο Στέφανος Μάνος. Ακόμα και αν το σύστημα παραμένει βιώσιμο, η αύξηση της δαπάνης για συντάξεις είναι βήμα προς λάθος κατεύθυνση, ασύμβατη με την προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στην αναπτυξιακή δυναμική, στη μείωση του χρέους και στην ελάφρυνση των φορολογικών βαρών.

Η Μιράντα Ξαφά είναι senior scholar στο Centre for International Governance Innovation (CIGI)